

STANISŁAW NITECKI

Procedury administracyjne w zakresie weryfikacji prac geodezyjnych i kartograficznych. Wybrane zagadnienia

Administrative Procedures in the Field of Verification of Geodetic and Cartographic Works. Selected Issues

Abstract

The main purpose of the study is to present the relations between the public administration bodies performing the state tasks in the field of geodesy and cartography and the entities entitled to perform geodetic and cartographic works. The study focuses on the relations between the administrative body and the subject that applies for geodetic works to be carried out within the framework of the administrative proceedings of the court of law, thus excluding the issues related to the judicial control of the decisions taken. A dogmatic method is used in this work, which consists in analysing the legal norms in force, taking into account the jurisprudence of the administrative courts.

KEYWORDS: notification of geodetic works, notification of works, verification of reported works, a decision refusing admission to resource

SŁOWA KLUCZOWE: zgłoszenie prac geodezyjnych, zgłoszenie wykonania prac, weryfikacja zgłoszonych prac, decyzja o odmowie przyjęcia do zasobu

STANISŁAW NITECKI – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor Uniwersytetu Opolskiego, ORCID – 0000-0002-5130-1140, e-mail: stannitecki@gmail.com

1 |

Problematyka dotycząca geodezji i kartografii^[1] przynależy do materialnego prawa administracyjnego^[2] oraz stanowi przedmiot zadań administracji publicznej zarówno administracji rządowej, jak i samorządowej. Pod pojęciem geodezji rozumie się dziedzinę nauki, a także działalność praktyczną, która związana jest z wyznaczaniem kształtu i rozmiarów Ziemi oraz określaniem wzajemnego położenia punktów na wyznaczonej powierzchni. Kartografia oznacza zaś dziedzinę nauki i techniki, które obejmują teorię oraz metody sporządzania i użytkowania map, jak również działalność związaną z opracowywaniem, reprodukowaniem i rozpowszechnianiem map^[3].

Ustrój administracji zajmującej się omawianą problematyką jest złożony, ponieważ zadania z tego zakresu wykonują organy zaliczane do administracji rządowej oraz administracji samorządowej. Na szczęblu centralnym wyodrębnia się organ administracji centralnej^[4], którym jest Główny Geodeta Kraju^[5]. Organ ten stojące przed nim zadania wykonuje przy pomocy aparatu pomocniczego, czyli Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii. W ramach omawianej administracji wyodrębnić się dadzą organy nadzoru geodezyjnego i kartograficznego oraz organy administracji geodezyjnej i kartograficznej. Do pierwszej z wyodrębnionych grup zaliczyć należy przywoływanego już Głównego Geodetę Kraju oraz wojewodę wykonującego zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora nadzoru geodezyjnego i kartograficznego jako kierownika inspekcji geodezyjnej i kartograficznej, wchodzącej w skład zespolonej administracji rządowej

¹ Zob. ustawę z 17. 05. 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2024 r., poz. 1151).

² Zob. Jarosław Maćkowiak, „Prawo geodezyjne i kartograficzne”, [w:] *Prawo administracyjne*, red. Jacek Jagielski, Marek Wierzbowski (Warszawa: Wolters Kluwer, 2019), 421-424, na temat pojęcia prawa materialnego zob. Jacek Jagielski, „Rozważania nad pojęciem i istotą prawa administracyjnego materialnego”, [w:] *System Prawa Administracyjnego. Prawo administracyjne materialne*, red. Roman Hauser, Zygmunt Niewiadomski, Andrzej Wróbel (Warszawa: C.H. Beck, 2012), 1 i nast.

³ Jarosław Maćkowiak, Maksymilian Krzywiński, Wiesław Potrapeluk, Tomasz Myśliński w: *Prawo geodezyjne i kartograficzne. Komentarz*, red. Jacek Lang, Jarosław Maćkowiak, Tomasz Myśliński, Ewa Stefańska (Warszawa: Wolters Kluwer, 2018), 26.

⁴ Na temat organów centralnych zob. Jolanta Behr w: *Prawo administracyjne. Zagadnienia ogólne i ustrojowe*, red. Joanna Blicharz, Piotr Lisowski (Warszawa: Wolters Kluwer, 2022), 510-513,

⁵ Zob. art. 6 ust. 1 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne

w województwie^[6]. Do drugiej grupy organów zaliczyć należy organy funkcjonujące w ramach samorządu terytorialnego, a mianowicie marszałka województwa wykonującego zadania przy pomocy geodety województwa wchodzącego w skład urzędu marszałkowskiego oraz starostę wykonującego zadania przy pomocy geodety powiatowego wchodzącego w skład starostwa powiatowego.

Organy administracji publicznej stojące przed nimi zadania wykonują wykorzystując przewidziane normami prawa prawne formy działania, a także dopuszczane przez te normy formy działania^[7]. Wśród prawnych form można wyodrębnić takie, mocą których organy administracji publicznej podejmują władcze jednostronne rozstrzygnięcia. Do takich zalicza się decyzje administracyjne, wydawane w ramach jurysdykcyjnego postępowania administracyjnego. Obok tego rodzaju działań organy te wykorzystują inne prawne formy, które nie dysponują już elementem władztwa związanym z możliwością władczego kształtowania zawiązanego stosunku prawnego. W ramach tych innych form działania administracji publicznej można wyróżnić czynności materialno-techniczne, takie jak przyjmowanie zgłoszeń, udostępnianie stosownych materiałów, uzgadnianie harmonogramu i zakresu częściowego przekazywania wyników prac czy też przyjęcie wyników prac już zgłoszonych^[8].

Istotą niniejszego opracowania jest przedstawienie relacji występujących między organami administracji publicznej wykonującymi zadania stojące przed państwem w omawianej sferze życia społecznego (problematyka geodezji i kartografii) a podmiotami, które uprawnione są do wykonywania prac geodezyjnych i kartograficznych. Relację między organem geodezyjno-kartograficznym a podmiotem uprawnionym do wykonywania prac geodezyjnych i kartograficznych rozpatrywać można w oparciu o dwa pojęcia,

⁶ Na temat zespolonej administracji rządowej w województwie zob. Czesław Martysz, „Lokowanie kompetencji orzeczniczych pomiędzy organami administracji rządowej a organami jednostek samorządu terytorialnego”, [w:] *Koncepcja systemu prawa administracyjnego*, red. Jan Zimmermann (Warszawa: Wolters Kluwer, 2007), 245 i nast.

⁷ Eberhard Schmidt-Aßmann, *Dogmatyka prawa administracyjnego* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2022), 114 i nast.

⁸ Na temat prawnych form działania administracji publicznej zob. Michał Miłosz w: *System Prawa Administracyjnego Procesowego. Postępowania autonomiczne i szczególne. Postępowania niejurysdykcyjne*, t. IV, red. Andrzej Matan (Warszawa: Wolters Kluwer, 2021), 896 i nast.

a mianowicie pojęcie stosunku administracyjnoprawnego^[9] oraz pojęcia sytuacji administracyjnoprawnej^[10]. Każde z wymienionych pojęć narzędzi^[11] odmiennie opisuje relacje organu administracji publicznej z podmiotem zlokalizowanym poza nią. Dla opisanía relacji, w ramach których wskazane organy wykorzystywały będą elementy władztwa, a zatem tam, gdzie wydawana jest decyzja administracyjna, zasadne będzie odwołanie się do pojęcia stosunku administracyjnoprawnego, natomiast w przypadku tych relacji, w których przywoływane organy wykorzystują formy nie władcze, takie jak czynności materialno-techniczne, zasadniejsze będzie odwołanie się do pojęcia sytuacji administracyjnoprawnej. Oznacza to, że w opracowaniu tym uwaga skupiona będzie na relacji między organem administracji a podmiotem zgłaszającym wykonanie prac geodezyjnych w ramach jurysdykcyjnego postępowania administracyjnego, a tym samym pominięte zostaną kwestie związane z kontrolą sądową podejmowanych rozstrzygnięć. W pracy tej wykorzystana zostanie metoda dogmatyczna, sprowadzająca się do analizy obowiązujących unormowań prawnych z uwzględnieniem orzecznictwa sądów administracyjnych.

2 |

Jak zostało to już zasygnalizowane procedura związana z wykonywaniem prac geodezyjnych i kartograficznych i zgłaszaniem wyników tych prac jest procedurą szczególną, w ramach której ustawodawca przewidział możliwość wykorzystania procedury normowanej postanowieniami Kodeksu

⁹ Na temat stosunku administracyjnoprawnego zob. Ewa Pierzchała, *Administracyjne stosunki procesowe w ogólnym postępowaniu administracyjnym* (Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2019); czy Józef Filipek, *Stosunek administracyjnoprawny* (Karków: Polskie Wydawnictwo Naukowe, 1968).

¹⁰ Na temat pojęcia sytuacji administracyjnoprawnej zob. Jan Boć, *Obywatel wobec ingerencji współczesnej administracji* (Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1985), 144 i nast. Dominika Cendrowicz, *Sytuacja administracyjnoprawna adresata świadczeń z pomocy społecznej* (Wrocław: E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa, 2017) i zamieszczona tam literatura.

¹¹ Franciszek Longchamps de Bérrier, „Uwagi o używaniu pojęć w naukach prawnych”, [w:] Franciszek Longchamps de Bérrier, *Pisma wybrane z lat 1934-1970* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2019), 118.

postępowania administracyjnego^[12]. Zatem jest to procedura szczególna względem jurysdykcyjnego postępowania administracyjnego. Ukierunkowana jest ona na działania organizacyjne i czynności materialno-techniczne, przy czym w przypadku zaistnienia szczególnych okoliczności, wskazanych przez ustawodawcę, przewiduje się możliwość przeistoczenia się z procedury o charakterze nie władczym w procedurę władczą normowaną przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego z możliwością wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Procedura związana z wykonywaniem prac geodezyjnych i kartograficznych oraz zgłaszaniem wyników tych prac składa się z kilku etapów. Pierwszym etapem, który daje się tu wyodrębnić, to zgłoszenie prac geodezyjnych lub kartograficznych^[13]. Zgłoszenia tego dokonuje wykonawca prac geodezyjnych, którym jest przedsiębiorca, jednostka organizacyjna, a także osoba legitymująca się uprawnieniami zawodowymi w dziedzinie geodezji i kartografii^[14]. Omawiana czynność wykonywana jest przed organami służby geodezyjno-kartograficznej. Ustawodawca wskazał organy, do których zgłaszane są takie prace. Pierwszym z tych organów jest Główny Geodeta Kraju. Zgłoszenie do tego organu występuje w przypadku prac, których celem jest wykonanie zobrazowań lotniczych, numerycznego modelu terenu lub ortofotomapy. W przypadku wykonywania tych prac przez wykonawcę na zamówienie wskazanego organu jest on zwolniony z tego obowiązku, co uznać należy za naturalne, ponieważ prace takie wykonywane są z inicjatywy wskazanego organu. Katalog prac wymagających zgłoszenia do tego organu posiada charakter zamknięty. Drugim organem, do którego zgłaszane są prace geodezyjne jest właściwy miejscowo starosta. Starosta pełni tę funkcję wówczas, gdy celem tych prac jest: wznowienie znaków granicznych, wyznaczenie punktów granicznych lub ustalenie przebiegu granic działek ewidencyjnych; geodezyjna inwentaryzacja powykonawcza obiektów budowlanych; sporządzenie mapy z projektem podziału nieruchomości; sporządzenie projektu scalenia i podziału nieruchomości; sporządzenie innej niż wymienione w ustawie mapy do celów prawnych; sporządzenie mapy do celów projektowych; sporządzenie projektu scalenia lub wymiany gruntów; sporządzenie dokumentacji

¹² Dz. U. z 2024 r., poz. 527.

¹³ W dalszej części opracowania będę posługiwał się zwrotem „prac geodezyjnych” mając w polu widzenia oba wskazane zakresy.

¹⁴ Zob. art. 11 ust. 1 ustawy prawo geodezyjne i kartograficzne. Więcej na temat wykonawców prac geodezyjnych zob. Dariusz Felcenloben, *Prawo geodezyjne i kartograficzne. Komentarz* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2024), 206 i nast.

geodezyjnej na potrzeby rozgraniczenia nieruchomości; wykonanie innych niż wymienione czynności lub dokumentacji geodezyjnej w postaci map, rejestrów lub wykazów, których wykonanie może skutkować zmianą w bazach danych, z wyjątkiem prac wykonywanych na zamówienie organu Służby Geodezyjnej i Kartograficznej. Katalog prac podlegających zgłoszeniu do starosty sprawia wrażenie katalogu enumeratywnego^[15], jednakże bliższa analiza postanowień przedmiotowej regulacji pozwala opowiedzieć się za stanowiskiem, że posiada on charakter przykładowy, a tym samym starosta zobligowany będzie do przyjęcia zgłoszenia innych prac z omawianego zakresu, jeżeli wykonawca z takim zgłoszeniem do niego wystąpi. Za takim stanowiskiem przemawia w szczególności treść art. 12 ust. 3 lit. 1 przedmiotowej ustawy jak również postanowienia wzoru zgłoszenia omawianych prac zamieszczone w rozporządzeniu Ministra Rozwoju z 27 lipca 2020 r. w sprawie wzorów zgłoszenia prac geodezyjnych, zawiadomienia o przekazaniu wyników zgłoszonych prac oraz protokołu weryfikacji wyników zgłoszonych prac geodezyjnych^[16].

Ustawodawca przewidział dwa momenty na zgłoszenie prac geodezyjnych, a mianowicie przed ich rozpoczęciem oraz może ono nastąpić po ich rozpoczęciu, jednak nie później niż w terminie pięciu dni roboczych od dnia rozpoczęcia tych prac. Pierwszy z wyodrębnionych momentów odnosi się do zgłoszenia prac przed ich rozpoczęciem, czyli wykonawca rozpocznie przewidziane prace już po wykonaniu zgłoszenia. Takie rozwiązanie jest naturalne i przypisać należy mu podstawową formę. Drugi moment jest bardziej złożony, ponieważ zgłoszenie prac może nastąpić już po ich rozpoczęciu, przy czym wykonawca obowiązany jest zmieścić się w określonym terminie. Przywołana tu forma zgłoszenia powinna być traktowana jako subsydiarna dla powyżej przedstawionej, ponieważ można ją wiązać z sytuacjami nieprzewidywanymi czy nadzwyczajnymi, które w omawianym zakresie mogą się pojawić, a które nie pozwoliły na dokonanie zgłoszenia przed rozpoczęciem wskazanych prac. Ustawodawca przewidział realizację tego obowiązku w terminie pięciu dni roboczych. Tak wyznaczony termin odbiega od klasycznych reguł wyznaczania terminów, ponieważ odwołano się do dni roboczych oraz przewidziano określoną ich ilość. Takie unormowanie oznacza, że do tego terminu nie będą zaliczane dni świąteczne jak również wolne od pracy, co w praktyce będzie wydłużało przywołany tu termin. Regulacja ta generuje wątpliwości, co do ustalenia

¹⁵ Za takim ujęciem opowiada się Felcenloben, *Prawo*, 218.

¹⁶ Dz. U. z 2020 r., poz. 1316.

momentu rozpoczęcia biegu tego terminu, a w szczególności wskazania, które działanie podejmowane przez wykonawcę prac będzie mogło być uznane za ich rozpoczęcie. Występujące tu niejasności będą mogły być rozwiązane w praktyce działania zainteresowanych podmiotów, choć osobiście mam wątpliwość czy w tym zakresie istnieje możliwość precyzyjnego ujęcia tego zagadnienia, albowiem wykazanie daty rozpoczęcia prac spoczywa na podmiocie prowadzącym je, a to oznacza, że może on dostosować daty konkretnych działań do momentu dokonania stosownego zgłoszenia. Występujący tu termin posiada charakter terminu ustawowego, a zatem nie podlega on przywróceniu według reguł obowiązujących na gruncie Kodeksu postępowania administracyjnego^[17]. Rozważenia wymaga kwestia konsekwencji związanych z niedotrzymaniem przewidzianego obowiązku zgłoszenia prac lub przekroczenia terminu na dokonanie tej czynności. Ustawodawca tego zagadnienia nie unormował, jednakże w przypadku niezgłoszenia prac, jak również przekroczenia przywołanego tu terminu, uznać należy, że wykonane prace nie będą mogły być honorowane i zaliczone do prawidłowych.

Zgłoszenie prac jest czynnością formalną, niezbędną dla prawidłowości i legalności wykonywanych prac. Zgłoszenie, o którym tu mowa, jest czynnością wykonywaną przez wykonawcę prac geodezyjnych i dla wywoływania przewidzianych prawem skutków, musi spełniać przewidziane ustawą wymogi. Zgłoszenie takie winno zawierać: dane identyfikujące, czyli wykonawcę zgłaszanych prac geodezyjnych i kierownika zgłaszanych prac geodezyjnych, w tym numer jego uprawnień zawodowych; cel zgłaszanych prac geodezyjnych; dane określające obszar objęty zgłaszanymi pracami geodezyjnymi; termin rozpoczęcia zgłaszanych prac geodezyjnych; przewidywany termin przekazania do organu Służby Geodezyjnej i Kartograficznej zbiorów danych lub dokumentów, nie dłuższy niż rok od dnia rozpoczęcia zgłaszanych prac geodezyjnych. Zgodnie z brzmieniem art. 12 ust. 2b ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne zgłoszenie prac obejmuje prace wykonywane na obszarze jednego powiatu oraz służące realizacji jednego celu, czyli zgłoszenie wznowienia znaków granicznych, wyznaczenia punktów granicznych lub ustalenia przebiegu granic działek

¹⁷ Na temat terminów ustawowych i możliwości ich przywracania zob. Barbara Adamiak, Janusz Borkowski, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz* (Warszawa: C.H. Beck, 2021), 422-423; Wojciech Chróścielewski, Jan Paweł Tarno, *Postępowanie administracyjne i postępowanie przed sądami administracyjnymi* (Warszawa: Lexis Nexis, 2016), 108-109.

ewidencyjnych, jeżeli prace te są niezbędne do realizacji celu zgłoszonych prac geodezyjnych.

W trakcie wykonywania prac geodezyjnych mogą pojawić się nowe okoliczności czy też uwarunkowania wymuszające modyfikację dokonanego zgłoszenia. W tym zakresie wyróżnić można dwie sytuacje, a mianowicie jedną odnoszącą się do zakresu przedmiotowego wykonywanych prac, a drugą do terminu ich wykonywania. Pierwsza z nich obejmuje uzupełnianie zgłoszenia prac przez: zwiększenie obszaru objętego tym zgłoszeniem o obszar bezpośrednio do niego przyległy; wydłużenie przewidywanego terminu przekazania do organu Służby Geodezyjnej i Kartograficznej zbiorów danych lub dokumentów; zmianę kierownika zgłoszonych prac geodezyjnych; zgłoszenie wznowienia znaków granicznych, wyznaczenia punktów granicznych lub ustalenia przebiegu granic działek ewidencyjnych, jeżeli prace te są niezbędne do realizacji celu zgłoszonych prac geodezyjnych. Zakres przesłanek uzasadniających modyfikację zgłoszenia ujęty został w sposób enumeratywny, zatem nie można zmieniać zakresu zgłoszenia o inne niż wskazane powyżej. Drugą możliwością jest wydłużenia czasu prowadzenia omawianych prac. Wydłużenie to nie może być dłuższe niż rok, licząc od dnia dokonania przez wykonawcę prac geodezyjnych uzupełnienia zgłoszenia tych prac. Za dzień dokonania uzupełnienia zgłoszenia wykonywanych prac rozumie się dzień złożenia do organu służby geodezyjnej i kartograficznej uzupełnienia przez wykonawcę prac geodezyjnych lub dzień nadania uzupełnienia zgłoszenia prac w placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu przepisów prawa pocztowego. Występujący tu termin ma charakteru proceduralny i w szczególności uzasadnionych przypadkach organ służby geodezyjnej i kartograficznej może, na wniosek wykonawcy prac geodezyjnych, przywrócić termin na uzupełnienie zgłoszenia prac mającego na celu wydłużenie przewidywanego terminu przekazania do organu służby geodezyjnej i kartograficznej zbiorów danych lub dokumentów. Przywrócenie omawianego tu terminu może nastąpić w oparciu o regulacje obowiązujące na gruncie Kodeksu postępowania administracyjnego^[18]. W omawianym zakresie przesłanki przywrócenia powyższego terminu są zaostrzone w stosunku do klasycznych sytuacji, ponieważ przewidziano dodatkową przesłankę, a mianowicie wystąpienie szczególnie uzasadnionego przypadku. Wykazanie występowania tego szczególnego przypadku należeć powinno do

¹⁸ Więcej na temat przywrócenia omawianego terminu zob. Felcenloben, *Prawo*, 226-227.

podmiotu występującego z takim żądaniem. W konsekwencji organ podejmujący w tym zakresie rozstrzygnięcie będzie miał w polu widzenia nie tylko wymogi wynikające z treści art. 58 przywoływanego tu Kodeksu, ale także dokonywał będzie tej czynności z uwzględnieniem występowania szczególnej okoliczności.

3 |

Zgłoszenie prac przez uprawniony podmiot organowi służby geodezyjnej i kartograficznej rodzi po jego stronie określone uprawnienie, a mianowicie podmiotowi takiemu wskazany organ udostępnia kopie zbiorów danych lub innych materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego dotyczących danego zgłoszenia prac. Analogiczne uprawnienie przysługuje wykonawcy w przypadku uzupełnienia zgłoszenia wykonywanych prac. Udostępnienie stosownych materiałów sprowadza się do fizycznego ich przekazania uprawnionemu podmiotowi. Udostępnienie takie winno nastąpić niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia otrzymania opłaty. W przypadku braku konieczności uiszczenia opłaty termin ten jest liczony od dnia otrzymania przez organ służby geodezyjnej i kartograficznej uzupełnienia zgłoszenia prac. Oznacza to, że dla liczenia przywoływanego tu terminu znaczenie posiada jeszcze inna okoliczność, a mianowicie uiszczenie stosownej opłaty. Wprowadzenie do ustawy terminu, w którym takie udostępnienie materiałów winno nastąpić, wzmacnia pozycję wykonawcy prac, ponieważ w przypadku niewywiązania się przez przedmiotowy organ z ciążącego na nim obowiązku przed wykonawcą prac, otwierają się dla niego możliwości podejmowania działań zmierzających do wykonania tego obowiązku przez zobowiązany organ administracji publicznej. W szczególności podmiot taki będzie mógł, po uprzednim wniesieniu ponaglenia, wnieść skargę do sądu administracyjnego w związku z beczynnością właściwego organu. Analogiczne uprawnienie będzie przysługiwało wskazanemu podmiotowi w przypadku przekazania materiałów w ograniczonym zakresie.

Przedstawione mechanizmy udostępniania materiałów zasobu niezbędnych dla wykonania prac geodezyjnych nie są jedynymi, które przewiduje ustawodawca. Otóż z inicjatywy wykonawcy prac geodezyjnych na etapie zgłoszenia prac lub jego uzupełnienia organ służby geodezyjnej

i kartograficznej i wykonawca mogą uzgodnić zakres materiałów zasobu niezbędnych lub przydatnych do wykonania tych prac lub inny niż określony termin udostępnienia tych materiałów. Ponadto, na pisemne wystąpienie wykonawcy prac geodezyjnych złożone w trakcie wykonywania zgłoszonych prac powyższy organ udostępnia wskazane w tym wystąpieniu dodatkowe materiały zasobu niezbędne lub przydatne do wykonania tych prac. Udostępnianie dodatkowych materiałów zasobu następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia otrzymania wystąpienia.

Przywoływany tu organ administracji publicznej, który otrzymał zgłoszenie prac, przekazuje wykonawcy zgłoszonych prac geodezyjnych, razem z udostępnianymi materiałami zasobu, informację o innych zgłoszonych pracach geodezyjnych wykonywanych na obszarze objętym tym zgłoszeniem. Wskazany tu organ winien taką informację przekazać, ponieważ pozwoli to wykonawcom prac skoordynowanie zakres swoich prac, ich terminowość, jak również uzyskiwane wyniki będą mogli porównywać i weryfikować.

W podsumowaniu tej części rozważań zauważyć należy, że materiały zasobu udostępnione w związku ze zgłoszeniem prac lub jego uzupełnieniem mogą być wykorzystywane wyłącznie do wykonywania prac geodezyjnych objętych tym zgłoszeniem lub jego uzupełnieniem, a tym samym oznacza to, że materiały te nie będą mogły być wykorzystywane w innych celach^[19].

4 |

Finalnym etapem procedury związanej z wykonywaniem prac geodezyjnych jest proces ich zgłaszania. Warto zauważyć, że już na etapie zgłoszenia prac lub jego uzupełnienia podmioty przedmiotowego postępowania mogą uzgodnić harmonogram i zakres częściowego przekazywania wyników zgłoszonych prac geodezyjnych. Występująca tu możliwość ma znaczenie dla oceny prawidłowości wykonywanych prac, albowiem niezłożenie zawiadomienia o przekazaniu wyników zgłoszonych prac geodezyjnych i nieprzekazanie tych wyników zgłoszonych prac geodezyjnych przed

¹⁹ Analogicznie zagadnienie to ujmuje Felcenloben, *Prawo*, 233.

upływem przewidywanego terminu ich przekazania do organu właściwego organu jest równoznaczne z zaniechaniem wykonywania tych prac. Ponowne podjęcie zaniechanych prac geodezyjnych wymaga dokonania nowego zgłoszenia prac, a zatem rozpoczęcia od nowa całej prezentowanej powyżej procedury.

Wykonawca prac geodezyjnych po wykonaniu zgłoszonych prac jest obowiązany złożyć do organu służby geodezyjnej i kartograficznej, do którego zostały zgłoszone prace geodezyjne, zawiadomienie o przekazaniu wyników tych prac. Do wskazanego zawiadomienia powinien dołączyć wyniki prac geodezyjnych w postaci zbiorów nowych, zmodyfikowanych lub zweryfikowanych danych, które należą do zakresu informacyjnego baz danych albo dokumentów wymaganych na potrzeby: ewidencji gruntów i budynków, geodezyjnej ewidencji sieci uzbrojenia terenu, podziałów nieruchomości, typowych postępowań sądowych i administracyjnych, zagospodarowania przestrzennego, budownictwa, w tym geodezyjnej obsługi inwestycji budowlanych lub ich uwierzytelnionych kopii^[20]. Oznacza to, że przywoływany tu organ nie jest uprawniony do poprawiania otrzymanej dokumentacji oraz do jej kompletowania z części znajdujących się przy różnych sprawach. Do obowiązków wykonawcy należy złożenie kompletnej i uporządkowanej dokumentacji^[21].

Organ administracji geodezyjnej, do którego przekazane zostały wyniki zgłoszonych prac geodezyjnych, weryfikuje je pod względem: zgodności z obowiązującymi przepisami prawa z zakresu geodezji i kartografii, w szczególności dotyczącymi wykonywania pomiarów geodezyjnych, grawimetrycznych, magnetycznych oraz astronomicznych, w związku z realizacją zadań określonych w ustawie, bądź opracowaniem dokumentacji geodezyjnej dotyczącej nieruchomości na potrzeby postępowań administracyjnych lub sądowych oraz czynności cywilnoprawnych albo wykonywaniem opracowań geodezyjno-kartograficznych oraz czynności geodezyjnych na potrzeby budownictwa oraz opracowywania wyników tych pomiarów^[22]. Ponadto wskazany organ bada kompletności przekazywanych wyników.

²⁰ Szerzej na ten temat pisze F Dariuszelcenloben, „Weryfikacja prac geodezyjnych i kartograficznych” *Samorząd Terytorialny*, nr 1-2 (2017): 147 i nast.

²¹ Zob. wyrok NSA z 9. 09. 2020 r. sygn. akt I OSK 258/20 (Lex nr 3057162).

²² W orzecznictwie akcentuje się, że kryterium legalności weryfikacji pracy geodezyjnej obejmuje nie tylko przepisy prawa geodezyjnego i kartograficznego, ale także inne akty prawne, które należy przestrzegać przy wykonywaniu prac geodezyjnych i kartograficznych (zob. wyrok WSA w Gliwicach z 18. 05. 2022 r. sygn. akt II SA/Gl 66/22 Lex nr 3353895).

Omawiana tu weryfikacja obejmuje również spójność przekazywanych zbiorów danych z prowadzonymi przez ten organ bazami danych. Zauważyć należy, że wykonywane prace geodezyjne mogą obejmować swoim zakresem nie jedną nieruchomość, lecz kilka nieruchomości. W takiej sytuacji wykonawca wskazanych prac powinien przedłożyć wyniki swojej pracy nie na jednej mapie, lecz na odrębnej mapie dla każdej nieruchomości objętej tymi pracami^[23]. Analizowana tu weryfikacja przekazanych wyników prac jest kolejnym etapem przedstawianej procedury. Etap ten odbywa się przed właściwym organem administracji publicznej i należy do elementów sfery wewnętrznej funkcjonowania administracji publicznej.

Weryfikacja ta jest dokonywana niezwłocznie, przy czym ustawodawca wprowadził pewne mechanizmy dyscyplinowania przywoływanego organu, ponieważ w przypadku obszaru objętego zgłoszeniem prac obejmującym do 1 ha powinna się ona zakończyć nie później niż w terminie 7 dni roboczych. Z kolei w przypadku obszaru objętego zgłoszeniem obejmującym obszar powyżej 1 ha do 10 ha wskazana weryfikacja powinna się zakończyć nie później niż w terminie 10 dni roboczych. Dla obszaru objętego zgłoszeniem obejmującym obszar powyżej 10 ha weryfikacja taka powinna się odbyć nie później niż w terminie 20 dni roboczych. Przywołane tu terminy liczone są od dnia otrzymania przez organ Służby Geodezyjnej i Kartograficznej zawiadomienia o przekazaniu wyników zgłoszonych prac. Do wskazanych powyżej terminów nie wlicza się okresów opóźnień spowodowanych z przyczyn niezależnych od organu.

Stosownie do obowiązujących regulacji prawnych wyniki weryfikacji utrwała się w protokole, który sporządzany jest na stosownym druku wynikającym z postanowień rozporządzenia wykonawczego^[24]. Wynik weryfikacji może być pozytywny albo negatywny. Wynik pozytywny to taki, który pozwala uznać za prawidłowe zgłoszone prace geodezyjne i stanowi on podstawę przyjęcia wyników zgłoszonych prac geodezyjnych do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, z kolei wynika negatywny oznacza, że zgłoszone wyniki prac nie zyskały akceptacji weryfikującego organu.

²³ Zob. wyrok WSA w Gliwicach z 22 kwietnia 2024 r. sygn. akt II SA/Gl 1841/23 (Lex 3721847).

²⁴ Zob. rozporządzeniu Ministra Rozwoju z 27 lipca 2020 r. w sprawie wzorów zgłoszenia prac geodezyjnych, zawiadomienia o przekazaniu wyników zgłoszonych prac oraz protokołu weryfikacji wyników zgłoszonych prac geodezyjnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1316). Szerokie rozważania na temat tego protokołu zob. Felcenloben. „Weryfikacja”, 153 i nast.

O wyniku weryfikacji organ Służby Geodezyjnej i Kartograficznej informuje wykonawcę prac geodezyjnych za pomocą środków komunikacji elektronicznej nie później niż w dniu roboczym następującym po dniu sporządzenia protokołu.

Organ służby geodezyjnej i kartograficznej, do którego przekazane zostały wyniki zgłoszonych prac geodezyjnych, które uzyskały pozytywny wynik weryfikacji, potwierdza ich przyjęcie do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego wpisem do ewidencji materiałów tego zasobu i opatruje dokumenty i materiały przeznaczone dla podmiotu, na rzecz którego wykonawca prac geodezyjnych wykonuje prace geodezyjne, klauzulą urzędową. Opatrzenie klauzulą następuje z chwilą przyjęcia wyników zgłoszonych prac geodezyjnych do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

Podstawę przyjęcia wyników zgłoszonych prac geodezyjnych do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego stanowi pozytywny wynik weryfikacji albo dokument potwierdzający odbiór zbiorów danych lub innych materiałów jako przedmiotu zamówienia publicznego realizowanego w związku z wykonywaniem zadań Głównego Geodety Kraju lub organów administracji geodezyjnej i kartograficznej. Pozytywny wynik weryfikacji stanowi podstawę dla przyjęcia przygotowanych materiałów do stosownego zasobu. Przyjęcie to sprowadza się do naniesienia w prowadzonym zasobie stosownych informacji i zmian wynikających z przedłożonych materiałów. W tym zakresie przedmiotowy organ nie podejmuje żadnych czynności o charakterze władczym, lecz wykonuje wyłącznie czynności zaliczane do czynności materialno-technicznych, związanych z prowadzonym zasobem i jego zawartością.

5 |

Wykonawca prac geodezyjnych po uzyskaniu informacji o pozytywnym wyniku weryfikacji może umieścić na dokumentach przeznaczonych dla podmiotu, na rzecz którego wykonywał prace geodezyjne oświadczenie o uzyskaniu pozytywnego wyniku weryfikacji. Oświadczenie to składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej

za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Treść przedmiotowego oświadczenia zawiera dane identyfikujące zgłoszenie prac, w tym nazwę organu służby geodezyjnej i kartograficznej, który otrzymał zgłoszenie prac, wykonawcę prac geodezyjnych, numer uprawnień zawodowych kierownika prac geodezyjnych, a także numer oraz datę wystawienia protokołu. Stanowi ono podstawę dla wykonawcy prac domagania się uregulowania należności za wykonane prace.

Bardziej złożona jest sytuacja w przypadku negatywnego wyniku weryfikacji, ponieważ przywoływany tu organ zwraca wykonawcy prac geodezyjnych przekazane przez niego wyniki zgłoszonych prac wraz z protokołem zawierającym opis stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości. Zwrot przekazanych wyników następuje w drodze czynności faktycznej i sprowadza się do przekazania wykonawcy zgłoszonych prac i protokołu weryfikacji^[25]. Przekazanie to otwiera przed wykonawcą prac drogę, przy wykorzystaniu, której będzie mógł dochodzić swoich racji, a w szczególności tego, że wykonane przez niego prace wykonane zostały zgodnie z obowiązującymi przepisami i regułami sztuki w omawianym zakresie. W przypadku negatywnego wyniku weryfikacji wykonawca prac geodezyjnych ma prawo, w terminie 14 dni od dnia otrzymania protokołu, ustosunkować się na piśmie do wyników weryfikacji. Podkreślić należy, że jest to prawo a nie obowiązek wykonawcy. Po zapoznaniu się z treścią otrzymanego protokołu wykonawca prac dysponuje dwoma drogami postępowania. Pierwsza z nich związana jest z podzieleniem przez niego stwierdzeń zawartych w protokole. Uznanie za trafne zawartych w protokole stwierdzeń powoduje, że podejmie on działania zmierzające do zastosowania się do zawartych w nim wskazań i usunięcia wskazanych uchybień. Decydując się na takie działanie dysponuje on terminem 3 miesięcy od dnia otrzymania protokołu na korektę wykonanych prac i na usunięcie występujących nieprawidłowości. Przywołany tu termin jest terminem maksymalnym, a zatem może on przed jego upływem przekazać do przywoływanego organu poprawione wyniki zgłoszonych prac geodezyjnych wraz z zawiadomieniem o przekazaniu wyników zgłoszonych prac. Jeżeli we wskazanym 3 miesięcznym terminie powyższy organ nie otrzyma

²⁵ W orzecznictwie sądów administracyjnych akcentuje się, że brak przekazania protokołu, w sytuacji zapoznania się z jego treścią nie jest wystarczająca podstawą dla uwzględnienia skargi wniesionej do sądu (zob. wyrok NSA z 11. 02. 2022 r. sygn. akt I OSK 883/21 Lex 3335629)

poprawionych wyników zgłoszonych prac geodezyjnych, uznaje się, że prace te zostały zaniechane, a tym samym następuje zamknięcie działań prowadzonych w następstwie dokonanego zgłoszenia wykonywania prac. Takie unormowanie oznacza, że ustawodawca wprowadza tu domniemanie zakończenia prac i wiąże z nim wskazane konsekwencje. Ponowne podjęcie zaniechanych prac geodezyjnych wymaga dokonania nowego zgłoszenia prac. Powyższe katerygoryczne stwierdzenie doznaje pewnego ograniczenia, albowiem w szczególnie uzasadnionych przypadkach organ ten może, na wniosek wykonawcy prac geodezyjnych, przywrócić termin na przekazanie poprawionych wyników zgłoszonych prac geodezyjnych. Oznacza to, że przywoływany tu termin 3 miesiący nie ma charakteru materialnego, lecz jest to termin procesowy, który może być przywrócony. Przesłanki przywrócenia tego terminu wynikają z postanowień art. 58 i art. 59 Kodeksu postępowania administracyjnego, które w tym zakresie stosuje się odpowiednio. Warto zwrócić uwagę na fakt, że instytucja przywrócenia terminu posiada charakter nadzwyczajny i nie powinna być nadużywana. Za takim ujęciem przemawia wykorzystanie przez prawodawcę pojęcia „w szczególnie uzasadnionym przypadku”, a zatem powinno to być zdarzenie wyjątkowe i posiadać silne umocowanie w stanie faktycznym sprawy^[26].

Druga możliwość przysługująca wykonawcy prac geodezyjnych to ustosunkowanie się do wyników weryfikacji uzewnętrznionych w otrzymanym protokole. Wykonawca może wyrazić swoje stanowisko w dowolnej formie istotne jest jedynie to, aby dotarło ono do uprawnionego organu^[27]. Powinno zostać wykonane w terminie 14 dni od dnia otrzymania protokołu. Upływ wskazanego terminu skutkuje tym, że wykonawca traci przysługujące mu prawo do ustosunkowania się. Zatem przywoływany tu termin jest terminem procesowym, którego upływ wywołuje przewidziane prawem konsekwencje. W tym miejscu rodzi się istotna wątpliwość, a mianowicie, czy wykonawcy prac, który uchybił temu terminowi, przysługuje możliwość wystąpienia z wnioskiem o przywrócenie terminu. Rozpoznając sprawę w kontekście ogólnych zasad procesowych i reguł wynikających z postanowień Kodeksu postępowania administracyjnego, należałoby opowiedzieć się za taką możliwością, z kolei patrząc przez pryzmat wykładni

²⁶ Na szczególny charakter tej regulacji zwraca uwagę Janiak Piotr, „Przyjęcie i odmowa przyjęcia do państwowego zasobu geodezyjnego o kartograficznego wyników zgłoszonych prac geodezyjnych – wybrane zagadnienia” *Przegląd Prawa i Administracji*, nr 125 (2021): 125.

²⁷ Zob. wyrok WSA w Krakowie z 15. 10. 2019 r. sygn. akt III SA/Kr 862/19 (Lex 2734269).

literalnej oraz systemowej należałoby uznać, że wskazana możliwość nie przysługuje, ponieważ postanowienia analizowanej ustawy takiej możliwości nie przewidują, odrębnie niż ma to miejsce w przypadku przywrócenia terminu do złożenia ponownie wykonanych prac. Po wpłynięciu do organu administracji publicznej ustosunkowania się wykonawcy prac do weryfikacji uzewnętrznionej w protokole organ ten podejmuje analizę przedłożonego stanowiska wykonawcy prac. W tym zakresie wskazany organ dysponuje dwoma możliwościami, a mianowicie może podzielić argumentację zawartą w ustosunkowaniu się i uwzględnić stanowisko wykonawcy prac. W takim przypadku przywoływany tu organ podejmuje analogiczne działania jak wówczas, gdy akceptował wyniki prac, a zatem przyjmuje przedłożone wyniki prac wpisem do ewidencji materiałów tego zasobu i opatruje dokumenty i materiały przeznaczone dla podmiotu, na rzecz którego wykonawca prac geodezyjnych wykonuje prace geodezyjne, kłauzulą urzędową. Odmienne sytuacja przedstawia się wówczas, gdy organ ten nie uwzględni stanowiska wykonawcy prac geodezyjnych. W takiej sytuacji organ ten wszczyna postępowanie administracyjne, a następnie wydaje decyzję administracyjną o odmowie przyjęcia do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego wyników zgłoszonych prac geodezyjnych. W tym zakresie ustawodawca nie wypowiedział się w sposób rozbudowany, wskazał jedynie rodzaj podejmowanego rozstrzygnięcia. Tym rozstrzygnięciem jest wydanie decyzji administracyjnej. Oznacza to, że odmowa zatwierdzenia wykonanych prac w następstwie ustosunkowania się przez wykonawcę do otrzymanego protokołu weryfikacji, wszczyna postępowanie administracyjne. W orzecznictwie i w literaturze analizie poddane zostało zagadnienie momentu wszczęcia takiego postępowania. W świetle obowiązujących regulacji uznać należy, że postępowanie takie zostanie uruchomione z chwilą przekazania przez wykonawcę prac swojego stanowiska organowi administracji co do otrzymanego protokołu weryfikacji^[28]. Podkreślić należy, że postępowanie to będzie posiadało ograniczony zakres postępowania wyjaśniającego, ponieważ całość materiału dowodowego pozostaje w dyspozycji wypowiadającego się organu. Podstawą dla podejmowanego rozstrzygnięcia będzie stan normatywny obowiązujący w danym zakresie, zgłoszone prace przez wykonawcę oraz protokół z weryfikacji zgłoszonych prac. Stwierdzenie takie nie oznacza, że decyzja organu administracji oparta będzie wyłącznie o ustalenia zamieszczone w protokole. Ustalenia te będą istotne, jednakże podstawą odmowy

²⁸ Zob. Janiak, *Przyjęcie*, 127-128 i przywołane tam orzecznictwo.

zatwierdzenia zgłoszonych mogą być także inne uchybienia niż wskazane w protokole^[29]. Wydana w sprawie decyzja będzie musiała zawierać wszystkie elementy decyzji administracyjnej przewidziane treścią art. 107 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego. W szczególności w uzasadnieniu takiej decyzji będą musiały się znaleźć argumenty przemawiające za negatywną weryfikacją wykonanych i przedłożonych prac geodezyjnych. Od tak wydanej decyzji wykonawca prac geodezyjnych^[30] będzie miał możliwość odwołania się do organu wyższego stopnia, a następnie, jeżeli będzie niezadowolony z decyzji organu odwoławczego, będzie mu przysługiwała skarga do sądu administracyjnego. Podkreślenia wymaga to, że postępowanie administracyjne poczynawszy od odmowy uwzględnienia ustosunkowania się do wyników negatywnej weryfikacji prowadzone będzie na ogólnych zasadach obowiązujących w ramach jurysdykcyjnego postępowania administracyjnego z bezpośrednim wykorzystaniem przepisów wskazanego powyżej Kodeksu^[31].

W kontekście prowadzonych rozważań dostrzec można wystąpienia sytuacji, z którą można się spotkać w praktyce; otóż wykonawca prac geodezyjnych po otrzymaniu negatywnego wyniku weryfikacji wykonanych prac podejmuje dwojakiego rodzaju działania, a mianowicie z jednej strony w przewidzianym terminie składa ustosunkowanie się do wyników weryfikacji oraz równoległe do tego działania podejmuje czynności tak, jakby aprobował wskazania zamieszczone w negatywnej weryfikacji i zawarte w protokole. Działanie takie może doprowadzić do sytuacji, kiedy z jednej strony wykonawca prac zachowa się zgodnie ze wskazaniami zamieszczonymi w protokole weryfikacji i przedłoży poprawione wyniki wykonanych prac, a z drugiej strony może on doprowadzić do tego, że ustalenia zawarte w protokole weryfikacji zostaną podważone w następstwie kontroli instancyjnej czy też przez sąd administracyjny w ramach sprawowanej przez niego kontroli. Celem uniknięcia wystąpienia takiej sytuacji postulować należy, aby w sytuacji, kiedy uruchomione jest jurysdykcyjne postępowanie administracyjne w omawianym zakresie, nie podejmować wiążących

²⁹ Na powyższą możliwość uwagę zwraca Janiak, *Przyjęcie*, 129 i jego stanowisko jest odmienne od prezentowanego przez Felcenloben, „Weryfikacja”, 153.

³⁰ Prawo do wniesienia odwołania przysługuje wyłącznie wykonawcy prac geodezyjnych (zob. wyrok WSA w Poznaniu z 13. 05. 2021 r. sygn. akt III SA/Po 844/20 Lex 3183464).

³¹ Regulacje zamieszczone w Kodeksie postępowania administracyjnego będą miały zastosowanie wyłącznie do odmowy zatwierdzenia zgłoszonych prac. Zob. Janiak, *Przyjęcie*, 126.

działań, gdy wykonawca prac przedłoży nowe wyniki wykonanych prac geodezyjnych. Innymi słowy, jeżeli prowadzone jest postępowanie administracyjne w stosunku do wyników zgłoszonych prac geodezyjnych, do momentu zakończenia tego postępowania, organ nie powinien podejmować wiążących rozstrzygnięć co do nowo przedłożonych wyników prac, tak aby uniknąć mogącej się pojawić sytuacji rozbieżności między tym co będzie wynikało z finalnej decyzji administracyjnej oraz z poprawionych i zgłoszonych wyników prac. Dodatkowo zaznaczyć należy, że jeżeli organ geodezyjny otrzyma ponowne zgłoszenie wyników prac, to w procesie ponownej weryfikacji bada jedynie te elementy, które były kwestionowane w ramach pierwszego badania i znalazły swoje odzwierciedlenie w protokole. Dopuścić należy sytuacje, że wykonawca prac geodezyjnych przedłoży nowe wyniki, które będą zawierały nie tylko odniesienie się do wskazań zamieszczonych we wcześniejszym protokole, ale będą zamierały inne elementy. W takiej sytuacji niezbędne będzie sporządzenie nowego protokołu i ponowna ocena przedłożonych prac^[32].

6

W podsumowaniu niniejszych rozważań przyjdzie zauważyć, że organy służby geodezyjnej i kartograficznej powołane do wykonywania zadań z zakresu geodezji i kartografii, wykonują je przy wykorzystaniu różnych prawnych form działania, począwszy od czynności materialno-technicznych a skończywszy na decyzjach podejmowanych w ramach jurysdykcyjnego postępowania administracyjnego. Szczególną funkcję pełni tu weryfikacja wykonanych prac, ponieważ leży ona u podstaw przekształcenia prowadzonej procedury w jurysdykcyjne postępowanie administracyjne. Wydawane w tym zakresie decyzje administracyjne muszą odpowiadać wszystkim wymogom wynikającym z przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego oraz uwzględniać specyfikę procedury weryfikacyjnej. Działania wypowiedających się organów administracji publicznej muszą być prowadzone w taki sposób, aby były czytelne dla adresatów i uwzględniały obowiązujące regulacje prawne. Podnoszone w literaturze krytyczne głosy co do obowiązujących unormowań uznać

³² Zob. wyrok NSA z 16. 06. 2020 r. sygn. akt I OSK 2982/19 Lex nr 3064825,

należy za zasadne, ponieważ nie są one precyzyjne i nie gwarantują wykonawcą prac geodezyjnych pełnych gwarancji procesowych^[33].

Bibliografia

- Adamiak Barbara, Janusz Borkowski, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck, 2021.
- Boć Jan, *Obywatel wobec ingerencji współczesnej administracji*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1985.
- Cendrowicz Dominika, *Sytuacja administracyjnoprawna adresata świadczeń z pomocy społecznej*. Wrocław: E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa, 2017.
- Chróścielewski Wojciech, Jan Paweł Tarno, *Postępowanie administracyjne i postępowanie przed sądami administracyjnymi*. Warszawa: Lexis Nexis, 2016.
- Felcenloben Dariusz, „Weryfikacja prac geodezyjnych i kartograficznych” *Samorząd Terytorialny*, nr 1-2 (2017): 147-158.
- Felcenloben Dariusz, *Prawo geodezyjne i kartograficzne. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2024.
- Filipek Józef, *Stosunek administracyjnoprawny*. Karków: Polskie Wydawnictwo Naukowe, 1968.
- Jagielski Jacek, „Rozważania nad pojęciem i istotą prawa administracyjnego materialnego”, [w:] *System Prawa Administracyjnego. Prawo administracyjne materialne*, red. Roman Hauser, Zygmunt Niewiadomski, Andrzej Wróbel. Warszawa: C.H. Beck, 2012.
- Janiak Piotr, „Przyjęcie i odmowa przyjęcia do państwowego zasobu geodezyjnego o kartograficznego wyników zgłoszonych prac geodezyjnych – wybrane zagadnienia” *Przegląd Prawa i Administracji*, nr 125 (2021): 123-136.
- Longchamps de Bérier Franciszek, „Uwagi o używaniu pojęć w naukach prawnych”, [w:] Franciszek Longchamps de Bérier, *Pisma wybrane z lat 1934-1970*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019.
- Martysz Czesław, „Lokowanie kompetencji orzeczniczych pomiędzy organami administracji rządowej a organami jednostek samorządu terytorialnego”, [w:] *Koncepcja systemu prawa administracyjnego*, red. Jan Zimmermann. Warszawa: Wolters Kluwer, 2007.

³³ Zob. Janiak, *Przyjęcie*, 135.

- Pierzchała Ewa, *Administracyjne stosunki procesowe w ogólnym postępowaniu administracyjnym*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2019.
- Prawo administracyjne*, red. Jacek Jagielski, Marek Wierzbowski. Warszawa: Wolters Kluwer, 2019.
- Prawo administracyjne. Zagadnienia ogólne i ustrojowe*, red. Joanna Blicharz, Piotr Lisowski. Warszawa: Wolters Kluwer, 2022.
- Prawo geodezyjne i kartograficzne. Komentarz*, red. Jacek Lang, Jarosław Maćkowiak, Tomasz Myśliński, Ewa Stefańska. Warszawa: Wolters Kluwer, 2018.
- Schmidt-Aßmann Ebarhard, *Dogmatyka prawa administracyjnego*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2022.
- System Prawa Administracyjnego Procesowego. Postępowania autonomiczne i szczególne. Postępowania niejurysdykcyjne*, t. IV, red. Andrzej Matan. Warszawa: Wolters Kluwer, 2021.

